

Nr 193.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till kontrollstyrelsen.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkterna 31—34) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1944/45 såsom förslagsanslag under rubriken Kontrollstyrelsen beräkna för Avlöningar 467 000 kronor, för Omkostnader 72 000 kronor, för Kontroll å tillverkningsavgifter 250 000 kronor samt för Granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning 78 500 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 243, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 10 mars 1944, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning och avlöningsstat för kontrollstyrelsen, avlöningsstaten att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45, dels ock under rubriken Kontrollstyrelsen för nämnda budgetår såsom förslagsanslag anvisa till Avlöningar 429 500 kronor, till Omkostnader 69 000 kronor, till Kontroll å tillverkningsavgifter 250 000 kronor och till Granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning 78 500 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag bygger på den förutsättningen att en i särskild proposition (nr 241) föreslagen sammanslagning av de fem allmänna restaurangbolagen skall komma till stånd. Sedan frågan härom på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut förfallit, har i en inom finansdepartementet den 27 maj 1944 upprättad, till statsutskottet ingiven *promemoria* angående kontrollstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag, angivits de jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag, som utgången av frågan om restaurangbolagen ansetts böra föranleda.

Kungl. Maj:ts förslag.

Kontrollstyrelsens avlöningsanslag.

Besparingsberedningen avgav den 26 augusti 1941 ett av särskilda av beredningen tillkallade utredningsmän upprättat förslag till besparings- och rationaliseringsåtgärder inom rusdrycksförsäljningens område. Detta förslag avsåg i stort sett dels en koncentration till ett företag av utminuterungen, som

för närvarande är fördelad på 41 systembolag, dels ock en sammanslagning till ett bolag av de av systembolagen bildade fem allmänna restaurangbolagen. Delvis i anslutning till nämnda förslag tillkallade chefen för finansdepartementet den 16 februari 1942 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande särskilda sakkunniga för utredning angående omorganisation av kontrollstyrelsen. Dessa avlämnade den 30 juni 1942 utredning och förslag i ämnet.

Kontrollstyrelsen utgöres av en överdirektör (lönegrad B 2) såsom chef för ämbetsverket samt, såsom ledamöter, två byråchefer (lönegrad A 30).

Byråcheferna förestå var sin av styrelsens tvenne byråer, benämnda första byrån och andra byrån. Därjämte är å andra byrån anställd en tillfällig befattningshavare med vikariatslön å byråchefstjänst och med uppgift att bestrida vissa göromål, som eljest ankomma på byråns ordinarie chef.

I de av departementschefen lämnade direktiven för de sakkunniga, åt vilka uppdragits att utreda frågan angående kontrollstyrelsens organisation, framhölls till en början, att, sedan kontrollstyrelsens nuvarande organisation i huvudsak faststälts år 1924, väsentliga förändringar inträtt i vissa av styrelsens arbetsuppgifter till följd av upphörande eller omläggning av olika skatteformer samt införande av helt nya skatter. Vidare omnämndes i direktiven besparingsberedningens förslag angående rusdrycksförsäljningen.

De sakkunniga ha framlagt tre alternativa förslag till omorganisation av kontrollstyrelsen. Det alternativ, som avser det fall att beredningens förslag genomföres allenast i vad avser bildandet av ett statligt restaurangbolag innebär i stort sett, att den nuvarande första byrån (byrån för rusdrycksförsäljningsärenden) i huvudsak skulle bibehållas samt att den nuvarande andra byrån skulle uppdelas på en byrå för administrativa och tekniska ärenden och en för skatteärenden.

Till den *första byrån* skulle alltså enligt förslaget i huvudsak höra de ärenden som ankomma på den nuvarande första byrån, d. v. s. väsentligen rusdrycksförsäljningsärenden, dock att ärenden angående tilldelning av sprit, spritdrycker och vin för tekniska ändamål samt angående handeln med skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat skulle överföras till den nybildade andra byrån. Någon förändring skulle icke komma att inträda i fråga om första byråns arbetsuppgifter beträffande rusdrycksförsäljningen i annan mån, än att den ekonomiska kontrollverksamheten beträffande de till systembolagen anslutna restaurangbolagen skulle bortfalla. Då ämbetsverkets organisation hittills icke utbyggts för mera ingående befattning med kontrollen över de nuvarande restaurangbolagens ekonomiska förvaltning, komme emellertid inrättandet av det föreslagna statliga restaurangbolaget icke att kunna medföra några möjligheter till personalminskning å styrelsens första byrå.

Arbetsuppgifterna å *andra byrån* skulle enligt sakkunnigförslaget bli av juridisk-administrativ och teknisk natur.

Till *tredje byrån* skulle enligt sakkunnigförslaget höra ärenden rörande maltdrycksskatt, accis å margarin och vissa andra fettvaror, skatt å olje-

kakor och vissa slag av fodermjöl, skatt å läskedrycker samt varuskatt ävensom ärenden, som avse tillsynen i vissa hänseenden över pilsnerdricksförsäljningen (försändningen av pilsnerdricka på landsbygden).

I förslaget har en ingående prövning ägnats frågan om styrelsens befattningshavare och deras lönegradsplacering (s. 5—10 i propositionen).

Över de sakkunnigas förslag ha infordrade utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*. Därjämte har *kontrollstyrelsen* i skrivelse den 30 augusti 1943 angående medelsbehovet för budgetåret 1944/45, upptagit nämnda förslag till behandling.

Personalförteckning för kontrollstyrelsen har av Kungl. Maj:t fastställts den 28 juni 1941. Av nedan å s. 25 intagen sammanställning framgår den nuvarande personalförteckningens innehåll jämfört med innehållet av den förteckning som föreslagits av de sakkunniga respektive av kontrollstyrelsen i styrelsens förenämnda skrivelse den 30 augusti 1943.

Kontrollstyrelsens avlöningsanslag är för innevarande budgetår anvisat med 441 000 kronor.

I detta sammanhang må nämnas, att 1943 års riksdag lämnat utan erinran ett av chefen för finansdepartementet vid anmälan av propositionen nr 267 med förslag till förordning om skatt å vissa pälsvavar m. m. gjort uttalande av innebörd, att kontrollstyrelsen skulle under budgetåret 1943/44 medgivast att från vissa angivna delposter i avlöningsstaten bestrida kostnaderna för avlönande av vid kontrollen av pälsvavarskatten erforderlig personal till ett beräknat belopp av 25 950 kronor.

Med den organisation av kontrollstyrelsen som förenämnda sakkunniga föreslagit skulle kontrollstyrelsens avlöningsanslag enligt de sakkunnigas beräkning uppgå till 426 000 kronor.

Enligt kontrollstyrelsens förslag för nästa budgetår skulle samma kostnader beräknas till 467 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Sedan Kungl. Maj:t numera tagit ställning till förslagen om omorganisation av system- och restaurangbolagen torde frågan om kontrollstyrelsens organisation kunna upptagas till bedömande. Till närmaste utgångspunkt för denna prövning torde få tagas kontrollstyrelsens i förenämnda framställning angående medelsbehovet för budgetåret 1944/45 avgivna utlåtande i ämnet med beaktande likväl av den återhållsamhet som i nuvarande finansiella läge är påkallad.

I fråga om lönegraden för kontrollstyrelsens chef kan visserligen, såsom de sakkunniga framhållit, den ökning i styrelsens arbetsuppgifter som inträtt, sedan den nuvarande placeringen — i lönegraden B2 — företogs, tala för en omprövning av löneställningen. Jag anser likväl tillräckliga grunder icke föreligga för att för närvarande förorda höjning av löneställningen för chefsbefattningen.

Av de olika förslag som de sakkunniga framlagt i fråga om *första byrån* (för rusdrycksförsäljningsärenden) har kontrollstyrelsen förordat ett till genomförande, nämligen förslaget om uppflyttning från kontorsbiträde i A 4 till kanslibiträde i A 7 av en befattning, vars innehavare är sysselsatt med det löpande arbetet med sammanställning av vissa uppgifter angående de

Befattning	Nuvarande personalförteckning		De sakkunnigas förslag		Kontrollstyrelsens förslag	
	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>						
Generaldirektör	—	—	1	C 12	1	C 12
Överdirektör	1	B 2	—	—	—	—
Byråchef	2	A 30	3	A 30	2	A 30
Byrådirektör	—	—	1	A 28	1	A 28
Förste aktuarie	1	A 24	1	A 26	1	A 24
Förste byråinspektör.....	—	—	1	A 26	—	—
Förste byråinspektör.....	2	A 24	3	A 24	3	A 24
Förste byråingenjör	1	A 24	—	—	—	—
Sekreterare	1	A 24	1	A 24	1	A 24
Byråinspektör.....	1	A 22	1	¹ A 22	1	¹ A 22
Kamrerare	—	—	1	A 22	1	A 22
Byråingenjör	—	—	1	A 21	1	A 21
Notarie.....	1	A 21	2	A 21	1	A 21
Bokhållare	1	A 17	—	—	—	—
Kansliskrivare.....	1	A 11	1	A 11	1	A 11
Kontorist	—	—	5	A 9	3	A 9
Förste expeditionsvakt.....	1	A 7	1	A 7	1	A 7
Kanslibitråde	4	A 7	3	A 7	4	A 7
Expeditionsvakt.....	1	A 5	1	A 5	1	A 5
Kontorsbiträde	6	A 4	7	² A 4	6	² A 4
Skrivbiträde.....	—	—	3	A 2	1	A 2
<i>Tjänstemän å övergångsstat:</i>						
Laborator.....	1	A 24	1	A 24	1	A 24
Aktuarie	1	A 21	1	A 21	1	A 21
Kanslibitråde	—	—	1	A 7	1	A 7
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:</i>						
Byråchef	—	—	—	—	1	Eo 30
Förste byråinspektör.....	—	—	—	—	1	Eo 26
Förste byråinspektör.....	1	Eo 24	3	Eo 24	2	Eo 24
Byråinspektör.....	1	Eo 22	2	Eo 22	3	Eo 22
Byråingenjör	1	Eo 21	—	—	—	—

¹ Må ej tillsättas, så länge en extra ordinarie förste byråinspektörsbefattning finnes inrättad å avdelningen för varuskatt å tekniska preparat.

² En av kontorsbiträdesbefattningarna må ej tillsättas, så länge det å registratorskontoret tjänstgörande, å övergångsstat uppförda kanslibiträdet kvarstår i sin tjänst.

accispiktiga näringarna. För egen del vill jag icke motsätta mig ett bifall till styrelsens yrkande på denna punkt.

Av de sakkunnigas övriga förslag angående första byrån finner jag mig nu kunna biträda förslaget om oppflyttning från A 24 till A 26 av förste aktuarien å byråns statistiska avdelning liksom det av tjänsteförtecknings-sakkunniga tillstyrkta förslaget om oppflyttning till A 9 av ett kanslibitråde i A 7 å samma avdelning. Med hänsyn, bland annat, till att i förenämnda proposition med förslag till ändring av rusdrycksförordningen förutsatts,

att beslutanderätten i åtskilliga lönefrågor, som beröra systembolagens personal, skall överflyttas från bolagen till kontrollstyrelsen uppkommer en sådan arbetsökning för den å byrån anställde förste byråinspektör i A 24, vilken av de sakkunniga föreslagits till placering i A 26, att denne skäligen bör erhålla någon löneförbättring, förslagsvis genom placering i Eo 26. Vad angår de förslag som beröra den övriga personalen på byrån och som syfta till uppflyttning till kontorist i A 9 av ett kanslibitråde i Eo 7 ävensom överföring till ordinarie stat av ett kontorsbiträde i Eo 4 och 2 skrivbiträden i Eo 2 vill jag erinra om att de sakkunniga, som av mig tillkallats att inom finansdepartementet biträda med utredning angående orsakerna till försämringen i nykterhetstillståndet, i sitt betänkande i ämnet (SOU 1944: 3) föreslagit, att åklagarna skola ha att i alla fyllerimål inhämta utdrag av kontrollstyrelsens fylleriregister. Enligt vad kontrollstyrelsen i utlåtande angående sistnämnda betänkande framhållit skulle detta medföra en avsevärd ökning av arbetet med fylleriregistret. När den fortsatta beredningen av de i nämnda betänkande framlagda förslagen ännu icke hunnit slutföras, kan hänsyn till desamma icke tagas i det förslag till personalförteckning som jag nu ämnar framlägga. I den mån organisatoriska åtgärder inom kontrollstyrelsen kunna föranledas av ett bifall till förslagen i nämnda betänkande torde de därför såvitt angår nästa budgetår få givas provisorisk karaktär. Vid prövningen av anslagsäskandena för budgetåret 1945/46 torde frågan om en mera definitiv organisation av kontrollstyrelsens statistikavdelning få upptagas till behandling.

De sakkunniga angående kontrollstyrelsens organisation ha för sin del icke ansett en sammanslagning av restaurangbolagen medföra minskat personalbehov inom styrelsen. Sedan de sakkunniga avgivit sitt betänkande ha emellertid inrättats två arvodestjänster för kontrollen över restaurangbolagen, den ena såsom förste byråinspektör och den andra såsom byråinspektör. Dessa tjänster synas nu kunna indragas.

Beträffande *andra byrån* (för administrativa och tekniska ärenden) har kontrollstyrelsen anslutit sig till de sakkunnigas förslag med endast den jämkningen att styrelsen funnit den av de sakkunniga upptagna extra personalen å byrån kunna minskas med ett skrivbiträde och en biträdande expeditionsvakt. För min del anser jag mig kunna godtaga förslaget om inrättande å byrån av en byrådirektörstjänst i A 28 med uppgift att i första hand svara för tekniska ärenden. Däremot kan jag i rådande läge icke tillstyrka den föreslagna ordinariesättningen av en byråingenjör i Eo 21 och ett kanslibitråde i Eo 7. Mot en placering i Eo 18 av en amanuens som nu är placerad i Eo 15 gör jag ingen erinran. Den nuvarande kamrererbefattningen i Ex 22, vilken av styrelsen föreslagits placerad i A 22, torde tills vidare få överföras till extra ordinarie stat. Förslaget att två kanslibiträden i A 7, vilka medgivits rätt till ersättning såsom vid vikariat å kontoristbefattningar i A 9, skola inplaceras i sistnämnda lönegrad, anser jag mig kunna biträda liksom förslaget att ett kanslibitråde i A 7, som huvudsakligen sysselsättes med expeditionsgöromål, skall nedflyttas till kontorsbiträde i A 4. Däremot kan jag i likhet med statskontoret icke biträda förslaget om uppflyttning till A 7 av ett kontorsbiträde i A 4. Ej heller kan jag nu tillstyrka ordinariesättning av två kontorsbiträden i Eo 4 och ett skrivbiträde i Eo 2. Mot anställande av ytterligare ett skrivbiträde i Eo 2 har jag intet att erinra.

Jag vill icke motsätta mig kontrollstyrelsens yrkande, att ett juridiskt biträde, som för närvarande är anställt hos styrelsen mot åtnjutande av ett arvode å 2 400 kronor för år, tills vidare bibehålles.

I fråga om *tredje byrån* (för skatteärenden) vill jag i likhet med kontroll-

styrelsen tillstyrka, att byråchefen placeras i Eo 30. Den av styrelsen till placering i Eo 26 föreslagna förste byråinspektören torde tills vidare få placeras i Eo 24.

Med den förslagna ordinariesättningen av en förste byråinspektör i Eo 24 å avdelningen för maltdrycksbeskattning torde i rådande läge tills vidare få anstå. Icke heller är jag nu beredd att tillstyrka uppflyttning till A 9 av ett kanslibitråde i Eo 7 å denna avdelning.

I fråga om byråns avdelning för läskedrycksbeskattning anser jag i likhet med kontrollstyrelsen, att den av de sakkunniga förslagna befattningen såsom förste byråinspektör i Eo 24 tills vidare kan avvaras. Mot extraordinariesättning av en byråinspektör i Ex 22 och ett skrivbiträde i Ex 2 å ifrågasvarande avdelning har jag intet att erinra. Däremot kan jag icke nu tillstyrka, att ett kontorsbiträde i Eo 4 överföres till ordinarie stat.

Beträffande avdelningen för varuskatt kan jag godtaga de sakkunnigas av kontrollstyrelsen tillstyrkta förslag, att de två förste byråinspektörer med arvode, av vilka den ene nu handhar kontrollen över choklad och sötsaker och den andre kontrollen över preparat, placeras i Eo 24. Ej heller har jag något att erinra mot att en byråinspektör i Ex 22, som biträder med skattekontrollen å choklad och sötsaker, erhåller extra ordinarie anställning, att en byråinspektörstjänst i Ex 22 inrättas för intensifierad bokföringsgranskning hos fabrikanter av sistnämnda varor, att två assistentbefattningar i Ex 17 placeras i Eo 15, att två tjänstemän i Ex 12 anställas för enklare bokföringsgranskning hos skattskyldiga samt att en assistent i Ex 20, som biträder med skattekontrollen å preparat, placeras i Eo 20. Den föreslagna biträdespersonalen å varuskatteavdelningen — 1 kanslibitråde i Eo 7, 3 kontorsbiträden i Eo 4, 2 skrivbiträden i Eo 2 och 2 skrivbiträden i Ex 2 — är förhållandevis stor. Med hänsyn till angelägenheten av effektiv skattekontroll vill jag emellertid icke motsätta mig, att i anslaget till kontrollstyrelsen inräknas ett belopp som svarar mot avlöningskostnaderna för nämnda biträdespersonal.

Beträffande personalförteckningen vill jag till en början i anslutning till vad jag vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förordade, att tjänstebenämningarna notarie och sekreterare utbytas mot benämningarna byråsekreterare respektive förste byråsekreterare. I övrigt innebär mitt ställningstagande till organisationen av kontrollstyrelsen följande avvikelser från styrelsens förslag till personalförteckning, nämligen upptagande i förteckningen å ordinarie stat av överdirektör i B 2 i stället för generaldirektör i C 12, 1 förste aktuarie i A 26 i stället för i A 24, 1 förste byråinspektör i A 24 i stället för 3, uteslutning av 1 kamrerare i A 22 och 1 byråingenjör i A 21, upptagande av 1 kanslibitråde i A 7 i stället för 4, uteslutning av 1 skrivbiträde i A 2, uppförande å övergångsstat av 1 förste byråingenjör och 1 förste byråinspektör, båda i A 24, och 1 bokhållare i A 17 samt upptagande bland extra ordinarie tjänstemän av 4 förste byråinspektörer i Eo 24 i stället för 2 samt av 1 kamrerare i Eo 22 och 1 byråingenjör i Eo 21. En utformning av personalförteckningen i överensstämmelse med vad jag nu förordat förutsätter, att tillsättningen av byrådirektör i A 28 sker efter kungörelseförfarande samt att uppflyttning utan kungörelseförfarande sker av 1 förste aktuarie från A 24 till A 26, 3 kanslibitträden i A 7 till kontorister i A 9 och 1 kontorsbiträde i A 4 till kanslibitråde i A 7.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde efter verkställd omräkning med beaktande av de av mig i det föregående förordade avvikelserna från kontrollstyrelsens förslag böra bestämmas till 142 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör med hänsyn till den av mig förordade indragningen av två för kontrollen över restaurangbolagen avsedda arvodes-tjänster beräknas till 11 500 kronor.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppkommer med hänsyn till de av mig i det föregående förordade avvikelserna från kontrollstyrelsens förslag till överföring å ordinarie stat en merbelastning som kan beräknas till i runt tal 54 000 kronor. Å andra sidan böra av den av styrelsen till 8 000 kronor beräknade kostnaden för arvoden och ersättningar till tillfällig personal 5 000 kronor kunna bestridas av de besparingar som till följd av tillfälliga vakanser och ledigheter regelmässigt uppstå i ett verk av kontrollstyrelsens storlek. Med dessa utgångspunkter föreslår jag, att posten upptages till 225 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 51 000 kronor.

Med dessa utgångspunkter skulle kontrollstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår komma att uppgå till (142 000 + 11 500 + 225 000 + 51 000 =) 429 500 kronor.

Kontrollstyrelsens omkostnadsförslag.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 68 000 kronor. För nästa budgetår har beräknats, att kontrollen över pälsvaruskatten skall föranleda en ökning av 3 000 kronor i medelsbehovet för reseersättningar, men att å andra sidan sammanslagningen av de allmänna restaurangbolagen skulle medföra minskning med samma belopp. Vidare beräknas kontrollen över pälsvaruskatten föranleda en ökning av utgifterna för övriga expenser med 2 000 kronor.

Medelsbehovet för bränsle, lyse och vatten samt för publikationstryck väntas minskat med 500 kronor för vardera ändamålet. I enlighet härmed har kontrollstyrelsens omkostnadsanslag beräknats till 69 000 kronor.

Anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 000 kronor. För kontrollstyrelsens lokala skattekontroll har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut fastställt personalförteckning och utgiftsstat.

I sin skrivelse den 30 augusti 1943 har kontrollstyrelsen hemställt, att arvodet till brännerikontrollör med mera krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter måtte bestämmas att utgå med högst samma belopp som nu finge åtnjutas av kontrollör med tjänstgöring vid två eller flera brännerier, nämligen 20 kronor för dag. Nämda förslag beräknas medföra en utgiftsökning av 6 000 kronor.

Sedermåra har kontrollstyrelsen i skrivelse den 25 september 1943 hemställt om ändrade grunder för beräkning i vissa fall av resekostnadsersättning till kontrolltjänstemän vid brännvinstillverkningen. Även denna framställning syftar till viss ändring i förenämnda arvodeskungörelse. Styrelsen har härutinnan anfört, i huvudsak, att enligt gällande bestämmelser reseersättning

till kontrolltjänstemän utginge allenast i anledning av inkallelse till tjänstgöring och vore begränsad till ett fast belopp av 15 kronor för varje gång. Emellertid vore en omarbetning av ifrågavarande stadgande motiverad med hänsyn till numera inträdda förändrade förhållanden. Framför allt hade tillkomsten av ett stort antal sulfitbrännerier i Norrland medfört, att långväga förflyttningar av kontrolltjänstemän måst företagas i väsentligt ökad omfattning. Rimligen borde förrättningsman i sådana fall erhålla full ersättning för resekostnaderna ävensom traktamente under tiden för resan. Kontrollstyrelsen ansåge, att en tillämpning av allmänna resereglementet på detta område borde inträda, så snart färdvägen överstege 120 kilometer. Härvid borde rese- och traktamentsklassen II E vinna tillämpning.

I samband med den föreslagna jämkningen av ersättningsbestämmelserna har kontrollstyrelsen jämväl ansett sig böra föreslå, att styrelsen erhöles befogenhet att under vissa förutsättningar tillerkänna kontrollör, som tjänstgjorde vid mer än ett bränneri, skälig ersättning för de under dylik tjänstgöring påkallade dagliga resorna mellan brännerierna. Vid förfall för kontrollör och även eljest vid tillfällena, då annan lämplig kontrollör icke funnits att tillgå, hade det befunnits nödvändigt att anlita den vid närmaste bränneri tjänstgörande kontrollören, även om avståndet till sistnämnda bränneri varit jämförelsevis betydande (i ett fall 26 km). Det hade framstått som obilligt, att ersättning för de regelbundet återkommande dagliga resorna mellan brännerierna icke kunnat tillerkännas kontrollör i dylika fall. Med hänsyn härtill finge kontrollstyrelsen föreslå, att i arvodeskungörelsen infördes en särskild bestämmelse av innebörd, att reseersättning måtte kunna medgivas i fall, då den tillryggalagda dagliga färdvägen mellan brännerierna överstege 8 kilometer. Ersättningen, som efter prövning i varje särskilt fall borde bestämmas av kontrollstyrelsen, syntes böra utgå med förslagsvis högst 4 kronor för dag. En tillämpning av en dylik bestämmelse beräknades allenast kunna ifrågakomma i undantagsfall.

Merkostnaden för de av kontrollstyrelsen sålunda föreslagna jämkningarna i kontrollörernas reseersättningar kunde beräknas till omkring 2 000 kronor för år, ett belopp som emellertid syntes kunna rymmas inom ramen för den i gällande stat upptagna reseersättningsposten.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

I likhet med kontrollstyrelsen kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka någon generell höjning av arvoden till brännerikontrollörer. Förslaget om att arvode till kontrollör med mera ansvarsfulla och krävande arbetsuppgifter må, efter Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall, utgå med 20 kronor för dag eller samma belopp som nu utgår till kontrollör med tjänstgöring vid två eller flera brännerier anser jag mig kunna biträda. Jag vill även tillstyrka styrelsens förslag om vissa jämkningar i gällande bestämmelser angående ersättning till kontrollör i samband med resa, dock att sistnämnda ersättning torde böra utgå efter klass III E i allmänna resereglementet i stället för, såsom kontrollstyrelsen föreslagit, klass II E.

Med hänsyn till föreliggande belastningssiffror för den gångna delen av innevarande budgetår anser jag förevarande anslag böra bibehållas vid oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Anslaget till granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning.

Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 78 500 kronor.

För vinnande av kostnadsbesparing minskades antalet revisionsdistrikt år 1940 från 6 till 5. I anledning härav har Kungl. Maj:t föreskrivit, att en av de 6 revisorstjänsterna finge tillsättas endast i den mån ersättare för de övriga revisorerna erfordrades. Kontrollstyrelsen har i detta sammanhang anfört bland annat följande.

Den skärpta spritdrycksbeskattningen och andra av krisläget föranledda påfrestningar å restriktionssystemet ha medfört, att den kontroll över systembolagens förvaltning, som består i lagerinventeringar och dylikt och som äger rum i samband med systembolagsrevisorernas granskningsarbete vid bolagen, måste intensifieras. Det försämrade nykterhetstillståndet i landet har vidare föranlett kontrollstyrelsen att söka utnyttja systembolagsrevisorerna även för närmare tillsyn över bolagens handhavande av rusdrycksförsäljningen ur social synpunkt. På grund av den ökade arbetsbörda, som härigenom inträder för revisorerna, är icke längre möjligt att vidhålla den av sparsamhetsskäl vidtagna provisoriska nedskärningen till allenast fem revisionsdistrikt utan bör en återgång till indelningen av landet i sex distrikt så snart ske kan äga rum. I enlighet härmed bör styrelsen erhålla befogenhet att i fortsättningen antaga sex revisorer utan den nuvarande inskränkningen att en av revisorerna får anställas allenast såsom ersättare.

Departementschefen har anfört följande.

Såsom kontrollstyrelsen framhållit är en effektiv revision av systembolagen av betydelse såväl ur ekonomisk synpunkt som med hänsyn till nykterhetens främjande. Jag anser mig därför kunna tillstyrka ett upphävande av den nuvarande begränsningen i fråga om antalet revisorer, nämligen att en av de 6 ifrågakvarande revisorstjänsterna får tillsättas endast i den mån ersättare för de övriga revisorerna erfordras.

Då jag emellertid finner det vara tveksamt, huruvida det är nödvändigt att definitivt övergå till 6 distrikt, vill jag för min del inskränka mig till att förorda, att kontrollstyrelsen medgives rätt att i den mån så erfordras under nästa budgetår samtidigt anlita sex revisorer. I avvaktan på erfarenhet om i vilken utsträckning sådant behov kommer att föreligga torde anslaget kunna bibehållas oförändrat.

Departementspromemorian.

Förenämnda, inom finansdepartementet den 27 maj 1944 upprättade promemoria är av följande lydelse.

Utgången av frågan om restaurangbolagen föranleder, att i kontrollstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag böra, utöver vad som föreslagits i prop. nr 243, inberäknas medel för vissa kostnader för restaurangbolagskontrollen.

Sålunda bör arvodesposten uppräknas med (12 500 + 9 000 =) 21 500 kronor, utgörande arvoden vid två befattningar vilka i propositionen föreslagits till indragning.

Icke-ordinarieposten bör uppräknas med 3 000 kronor, motsvarande lönen till ett e. o. kontorsbiträde.

Under omkostnadsanslaget bör inberäknas ett belopp av 3 000 kronor för ökade reseersättningar.

Å andra sidan har i propositionen nr 243 föreslagits uppflyttning av en befattning såsom förste byråinspektör i A 24 till Eo 26. En bidragande orsak till detta förslag har varit, att beslutanderätten i åtskilliga lönefrågor, som beröra systembolagens personal, förutsattes skola överflyttas från bolagen till kontrollstyrelsen. Då även denna organisationsändring förfallit i samband med restaurangbolagsfrågan, synes den ifrågasatta uppflyttningen icke nu böra komma till stånd.

En promemoria från chefen för kontrollstyrelsen bifogas.

Utskottet.

Sedan kontrollstyrelsens nuvarande organisation i huvudsak fastställt år 1924 ha väsentliga ändringar inträtt i vissa av styrelsens arbetsuppgifter till följd av upphörande eller omläggning av olika skatteformer samt införande av helt nya skatter. Kungl. Maj:ts förslag avser att åstadkomma en avlösning av de provisoriska åtgärder, som i anledning härav tid efter annan vidtagits i syfte att sätta styrelsen i stånd att på tillfredsställande sätt fullgöra sina uppgifter. Förslaget innebär i stort sett, att den nuvarande första byrån (byrån för rusdrycksförsäljningsärenden) i huvudsak bibehålles ävensom att den nuvarande andra byrån uppdelas på en byrå för administrativa och tekniska ärenden samt en byrå för skatteärenden.

Vid sin granskning av förslagets detaljer har utskottet uppmärksammat, att Kungl. Maj:t iakttagit stor återhållsamhet i fråga om inrättande av ordinarie tjänster. Vad biträdesgraderna angår har utskottet under hand erhållit uppgifter rörande dels proportionen mellan antalet ordinarie och antalet icke-ordinarie befattningar vid styrelsen och dels de äldre icke-ordinarie befattningshavarnas tjänsteålder. På grund av vad sålunda inhämtats har utskottet funnit, att skäl kunna andragas för ordinariesättning i viss utsträckning av icke ordinarie tjänster i här ifrågavarande grader. Utskottet är dock icke berett att i detta hänseende förorda jämkning av Kungl. Maj:ts förslag, men förutsätter, att ifrågavarande spörsmål göres till föremål för fortsatta överväganden. I den mån frågor av principiell natur därvid uppkomma, torde de tagas under bedömande av de sakkunniga, som departementschefen efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 mars 1944 tillkallat för utredning av anställningsförhållanden och befordringsgång m. m. i vad avser viss icke-ordinarie personal.

Vid beräkningen av medelsbehovet har i propositionen förutsatts, att det i särskild proposition (nr 241) framlagda förslaget rörande omorganisation av de allmänna restaurangbolagen skulle genomföras under nästa budgetår, vilket skulle medföra ytterligare förändringar i styrelsens uppgifter. Sedan denna organisationsfråga numera förfallit har i ovan intagna, inom finansdepartementet upprättade promemoria de jämkningar angivits, vilka ansetts böra i följd härav vidtagas i Kungl. Maj:ts förevarande förslag. I promemo-

rian har bland annat framhållits, att den i propositionen föreslagna uppflyttningen av en befattning såsom förste byråinspektör i lönegraden A 24 till lönegraden Eo 26 icke nu bör komma till stånd.

I sistnämnda fråga vill utskottet erinra om att önskemål om högre löneställning för berörda befattning sedan länge gjorts gällande. Sålunda har kontrollstyrelsen i skrivelse den 10 september 1938 föreslagit, att en av befattningarna såsom förste byråinspektör skulle förändras till byrådirektörstjänst i lönegraden A 28, vilket förslag även tillstyrkts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga. Frågan om de framtida uppgifterna å ifrågavarande tjänst befinner sig emellertid för närvarande under omprövning. Med hänsyn härtill torde löneställningen på sätt i promemorian föreslagits lämpligen böra förbli oförändrad under nästa budgetår.

Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag med de jämkningsningar, som framgå av promemorians innehåll, ha i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran. I förslaget till personalförteckning för kontrollstyrelsen tillstyrker utskottet alltså den ändringen, att en befattning såsom förste byråinspektör uppföres i lönegraden A 24 i stället för i lönegraden Eo 26, varvid den på övergångsstat uppförda förste byråinspektörsbefattningen i lönegraden A 24 bör utgå ur personalförteckningen. Vidare bör under avlöningsstaten ordinarieposten uppräknas med ett belopp, motsvarande lön till berörda befattningshavare i 24 lönegraden, eller med i runt tal 10 000 kronor och arvodesposten uppräknas med 21 500 kronor. Icke-ordinarieposten bör nedräknas med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan lön å en befattning i lönegraden Eo 26 och lönen till ett extra ordinarie kontorsbiträde, eller med i runt tal 7 000 kronor. Slutligen bör den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag vidtagas, att under omkostnadsanslaget beräknas ytterligare ett belopp av 3 000 kronor för ökade reseersättningar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I) godkänna följande personalförteckning för kontrollstyrelsen:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:		
1 överdirektör	B 2
2 byråchefer	A 30
1 byrådirektör	A 28
1 förste aktuarie	A 26
2 förste byråinspektörer	A 24
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråinspektör	A 22
1 byråsekreterare	A 21
1 kansliskrivare	A 11
3 kontorister	A 9

Befattning	Lönegrad
1 förste expeditionsvakt	A 7
1 kanslibitråde	A 7
1 expeditionsvakt	A 5
6 kontorsbiträden	A 4

Tjänstemän å övergångsstat:

1 förste byråingenjör	A 24
1 laborator	A 24
1 aktuarie	A 21
1 bokhållare	A 17
1 kanslibitråde	A 7

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

1 byråchef	Eo 30
4 förste byråinspektörer	Eo 24
3 byråinspektörer	Eo 22
1 kamrerare	Eo 22
1 byråingenjör	Eo 21,

Anm. 1. Byråinspektörstjänsten å ordinarie stat må ej tillsättas, så länge en extra ordinarie förste byråinspektörstjänst finnes inrättad å avdelningen för varuskatt å tekniska preparat.

Anm. 2. En kontorsbiträdestjänst må ej tillsättas, så länge gångsstat uppförda kanslibiträdet kvarstår i tjänst.

II) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 152 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 33 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 218 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 51 000

Summa kronor 454 000,

III) för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa

- till *Kontrollstyrelsen*: Avlöningar 454 000 kronor,
- till *Kontrollstyrelsen*: Omkostnader 72 000 kronor,

c) till *Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter*
250 000 kronor,

d) till *Kontrollstyrelsen: Granskning av systembolagens*
ekonomiska förvaltning 78 500 kronor.

Stockholm den 13 juni 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 189.

Reservat ion

av herr *Joh. Nilsson* i Malmö.